



עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

0999 0999 0999 0999 0999 0999 0999 0999 0999 0999
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,
chagitben@neto.net.il ניתן לקבל את העלון במייל

הנושא: "תמים תהיה עם ה' אלהיך"

לאותו "רב" ולהורים ולבני הזוג. במעמד המכובד הזה הרגיש אותו הרב שלא בנוח, אבל לא היה יכול לחזור בו מדבריו שאמר כמה מסוכן להם להתחתן וכו'. שאל הרב מרדכי אליהו את השמות של בני הזוג ואמר. ואז חזר ושאל את האמא האם יש לה שם נוסף ואמרה כי בילדותה קראו לה בעוד שם. בנתיים, אורו פניו של אותו חכם ומיד לקח נייר ועט ואמר: רגע רגע. לא ידעתי שיש לך שם נוסף. אם כן החשבון הוא שונה ואתם יכולים להתחתן זה עם זו. ובא לציין גואל.

וכבר כתב בספר חסידים (סימן תתש"ד) וז"ל: אם יאמר לך חכם אחד או נכרי או ישראל, אכתוב לך קמיע בעד החן או כנגד שיתקבל דברך מפני השרים, או אם אמר לך דבר שתישאנו עליך תתעשר, לא מבעיא בשבת שאסור לשאת לפי שמחלל שבת, אלא אפילו בחול לא ישאנו עליו מפני שבטח באותן הבלים, ואומר (משלי ג, ה) "אל בינתך אל תשען", וכתוב "תמים תהיה". כלומר ואם תהיה תמים, לא יהא לך אותן דברים, אלא תבטח בה' אלהיך ותתפלל לו, אם יעשה רצונך. ואם לאו, אין לחשוב כיון שאין אני נענה אעסוק באלה הדברים, אלא יחשוב אם היה נגזר היתה תפילתי נשמעת ועוד, זה דומה למי שיש לו אדון המבקש ממנו שיתן לו שום חפץ ואינו רוצה לתת לו, והולך לשר אחר, כי אמר כיון שאין כח בידו לתת רוצה לתלות באדון אחר, כך זה ואינו חושש שבשביל עוון אין תפלתו נשמעת. עכ"ד.

וצריך האדם לדעת שהידעות האלה גורמות לאדם הפסד, כיון שהוא מגיע לאיזה "בבא" וה"בבא" אומר לו, שהוא לא יכול להביא ילדים ח"ו, בגלל שהשמות לא מתאימים וכדומה, מחמת כן הוא מתייאש ולא מתפלל, אבל באמת אם היה מתפלל בתום לב לפני השי"ת שיושיעו מהצרה הבאה עליו, אכן היתה מתקבלת תפילתו, כי יש כח ביד התפילה אף לשדד את מערכות הטבע ממש. אולם אחר שחקר ודרש בכל מיני הדרישות ויודע שיש עליו גזירה ח"ו, הוא מתייאש וכבר אינו מתפלל בלב שלם כי חושב שכבר נגזרה הגזירה ואין להשיבה, וגם בכך שיועד נופל ברוחו ואיתרע מזליה וממילא גרם לעצמו שהגזירה אכן לא תבטל כבר ח"ו, אבל אם היה נשאר בתום ליבו אכן היה מתפלל וזוכה לבטלה ולכן מצוה התורה "תמים תהיה עם ה' אלהיך" כי אכן יש בנו את כח התפילה לשנות ולשדד מערכות הטבע ממש.

מעל הכוכבים והמזלות והכל נתון בידם ממש לשנות את כל מערכות השמים בכח התפילה הבקשה וקיום המצוות ומעשים טובים.

וכתב הגאון רבי חיים פאלאג'י בספרו נפש כל חי (מערכת ר' אות ז) בענין רחל אימנו ע"ה זכותה יגן עלינו אמן, שאמרו חז"ל שעל ידי שזלזלה במשכבו של צדיק לילה אחד, שנתנה משכבו ללאה תחת הדודאים, על כן לא זכתה להיקבר עימו. הנראה להליץ בעד הצדקת הקדושה הזאת מדוע עשתה כן, כי כוונתה היה לשם שמים לקחת הדודאים שהם סגולה להריון, ובעבור הזכיה בהריון אמרה, שכדאי לאבד לילה אחת על דרך שאמרו חז"ל "חלל שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה", ועל כן גם כאן אמרה, לאבד לילה אחד בעבור הדודאים וכך תזכה להריון. אולם לא דמי

כתב רש"י על הפסוק: "תמים תהיה עם ה' אלקיך", התהלך עמו בתמימות ותצפה לו, ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו".

חתן אחד קבע יום נישואיו עם בת גילו והכל היה מוכן לשמחת כלולותם, אמנם נאמר לו ע"י אחד הקרובים שעליו לבדוק את שמותיהם כנהוג, וברוב תמימותו פנה מיד לאחד המקובלים בירושלים אשר עמו נהורא שריא ובדיק בשמא, הלז בדק ומצא שאין התאמה, ופסק על אתר לבטל את השידוך כי לא יעלה זיווגם יפה החתן דנן חשכו המאורות בעדו וכמעט יצא מדעתו על רוע מזלו שנהפך יום שמחת לבו ליום חורבן ביתו, ובא לפני הרה"ג יעקב הלל שליט"א ושאל בעצתו והשביב לו מיד, שאין לחוש ו"תמים תהיה עם ה' אלהיך" כתיב, אין לנו עסק בנסתרות "ושומר פתאים ה'", לכן שמר תם וראה ישר, אולם עדיין היה חשש בליבו של הרב יעב החלל ולכן שלח את החתן לסטייפלער זצ"ל.

נכנסו אל הקודש פנימה כשבידיהם דף אחד אשר עליו כתוב כל המעשה (שכן הסטייפלער היה כבד שמיעה), והנה אך התחיל הסטייפלער לקרוא את הכתב, ומיד התחיל שואג כארי, מרוב כעסו וצערו על עיוות האמת, והיבטא בלשונות קשים כלפי נותן העצה, באמרו ומה רוצה שלא יתחתנו. וככל שהמשיך לקרוא גבר כעסו ושאונו, עד שנכנסו מבני ביתו החדרה פנימה והוכיחו השואלים על שהטריחוהו ובקשום לחוצה, הוא מבפנים המשיך לקרוא הכתב והם מבחוץ הקשיבו מבעד לחלון עד שעבר קרוב לעשרים דקות. שסיים הכתב והתחיל להירגע, שוב נקראו השואלים פנימה ופנה הרה"ק הסטייפלער זצ"ל אל החתן ובירכו, והבטיחו שיצליח בזיווגו והרגיע רוחו וסילק כל ספקותיו באמרו שדברים אלו הם שטויות והבלים, ולא מה' הוא זה להיות שואלים ודורשים, אלא הכל בהשגחת הבורא יתברך, וממנו אשה לאיש ואין לנו להישען אלא על אבינו שבשמים "ותמים תהיה עם ה' אלהיך". ואכן זכו הזוג הנזכר להקים בית נאמן בישראל על התורה ועל העבודה.

ומעשה היה ברב אחד שהיה בודק שמות של בני זוג ואומר להם להיפרד אפילו אם היו נשואים.

מה עשה הרב מרדכי אליהו זצ"ל? ביקש מהרב ההוא שהוא רוצה לבדוק את השמות שלו ושל אשתו לראות אם זה מתאימים, ומצא שלפי החשבונות הרב הזה לא מתאים לאשתו, קרא לו, הראה לו את החשבונות ואמר לו שהוא צריך להתגרש מאשתו כי החשבונות לא מתאימים. אותו רב החל לאחוז בראשו ואמר איך אעשה זאת? יש לי שמונה ילדים! איך אגרש את אשתי. אמר לו הרב אינך צריך לגרש את אשתך, אך תזהר לא לגרש זוגות אחרים על סמך מספרים וחשבונות שאין בהם ממש. וקיבל עליו.

ושוב פעם בא זוג בוכה לפני הרב מרדכי אליהו, הם רוצים להתחתן וההורים שלחו אותם לאיזה רב שבדק את שמות שלהם ואמר להם שהם לא מתאימים וצריכים להיפרד. הזוג הזה כל כך רצו להתחתן, שמצאו את שאהבה ליבם. היה לרב צער מזה וקרא

הישיבה, וקם רבא ואמר: נחמני פתח! כי מן השמים נועזת להיות לראש.

ויש להבין, מדוע אב"י נבחר מן השמים להיות ראש ישיבה?

אבל לפי דברי רבי יהונתן אייבשיץ שיש סיעתא דשמיא מיוחדת ליתומים, אב"י שגדל כיתום, לכן היתה לו סיעתא דשמיא מיוחדת להיות ראש ישיבה.

נרבה בתפילה ותחנונים לפני אל שומע תפילת כל פה, ונאמין שהוא שומע ומאזין לתפילתנו, וכך נזכר לשנה טובה ומבורכת.

חודש אלול:

א. כתב בשפת אמת (כי תצא, תר"מ) וז"ל: כמו שכתוב בספרים הרמז "אני ללודי ודודי ללי, פירוש, שבוודאי בני"י צריכין עזר משמים, רק כפי ההתקרבות אליו ית' כמו כן עוזר לנו השי"ת. וצריכין רק הכנה לקבל השראת שכינתו ית'. וכמו שבני"י מכינים עצמם בימים הללו לשוב אליו ית', כן הבורא ית' מגלה הארות הקדושה בלבות בני"י בימים הללו. ז"ש "ואני תפילתי לך ה' עת רצון" כי בני"י מכוונים ויודעים להתעורר בתפילה בימים אלו, שגם בשמים מתעורר שערי רחמים כי אני ה' הוא שמי "ויכבודי ללאחר" אתן. ר"ת אלול. שמסירין בימים אלו הסתרות הקליפות וסטי"א ויש התגלות הקדושה כנ"ל. ע"כ.

ב. סיפר הגאון רבי צבי פסח פראנק זצ"ל: שבהיותו ילד בקובנה, בתחילת חודש אלול הלך לשמוע דרשתו של הגה"צ רבי ישראל סלנטר, מייסד תנועת המוסר. מפני דוחק המקום התיישב הגרצ"פ פראנק על מדרגות ההיכל, ובאמצע הדרשה מרוב התרגשות נפל למרגלות הבימה.

לימים סיפר הגרצ"פ "רבי ישראל נראה באותה שעה חיוור כמות". מראה זה הותיר עליו רושם כל ימי חייו, ועד סוף ימיו לא חדל הגרצ"פ להזכיר את אימת הדין של רבי ישראל וזעקתו באותה עת: יהודים! אלול הגיע! חזרו בתשובה!

ג. הבא"ח כותב באחד ממכתביו שנכתבו בחודש אלול: צריך אתה לדעת שאני כותב לך מכתב זה בימי התשובה, שבהם כל דקה חשובה בעיני כחודש ימים ...

ד. סיפר האדמו"ר מגור בעל הפני מנחם זצ"ל, כ"ק אאז"ל הגיד פעם אצל כ"ק אאז"ל השפת אמת: "אלול האבן די ווענט געציטערט" (באלול הקירות רעדו), אב"י ז"ל הגיד בהתאווננו שכל היום הינו עסוק בצרכי רבים, רכבת באה לגור ורכבת נוסעת – ואינו פנוי לאלול, אולם זכורני עם כל זאת, איך היה נראה האלול אצל כ"ק אב"י האמרי אמת זצ"ל אף שכבר היו אלה שנותיו האחרונות בחולשתו ובחוליו. איך היתה הרעדה של אלול.

ה. סיפר המשגיח הגר"ש וולבה זצ"ל, שפעם בימי אלול עבר ברחוב במיר וראה שני נערים חילוניים רבים ביניהם ומכים אחד את השני. לפתע עברה במקום אשה מבוגרת וצעקה אליהם: אלול! ואז שניהן נסו על נפשם כאילו שצעקו להם שמשטרה מגיעה. כך היתה פעם האוירה מושרשת באלול, קודם יום הדין.

ו. כתב בספר דברי מאיר: "הללוהו בתוף ומחול" (תהילים ק"ג, ד') על פי מה ששמעתי בשם חותני זקני הקדוש מפרימישלאן ז"ל שאמר: "הללוהו בתוף ומחול" – כי יש ב' פעמים "תפ" שעות מראש חודש אלול עד יום הכיפורים שאז זמן מחילת עוונות וזהו "הללוהו" ב' ת"ף, היינו ב' פעמים ת"פ, שאז "ומחול". ע"כ.

והקב"ה מזדקק עם הצדיקים כחוט השערה, כי היה לה לבטוח בה' שיבוא זמן עד עת בא דבר ה', ובהדי כבשי רחמנא למה לך, ולא היתה צריכה את הדודאים הללו כלל, כי כשיגיע זמנה להתעבר תתעבר בלעדיהם. יעו"ש. והא חזינן דלפני ה' יתברך אין מעצור להושיע את האדם בכל עת ובכל שעה ובלי שום מסייע וסיוע של אחרים או של דבר אחר כלל, ושהאדם צריך לשים את מבטחו אך ורק ברחמי יתברך, ולכן רחל אימנו ע"ה לא היתה צריכה לעשות השתדלות זאת כלל, על אף שבדאי חשבה צדקת קדושה זאת שיש בדבר משום השתדלות, אבל הקב"ה מדקדק עם הצדיקים ולפי דרגתה אף להשתדלות זאת וזה ברור.

הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל כתב "איגרת תנחומין" לגיסתו ולבניה היתומים במות בעלה ואביהם גיסו האב"ד רבי זלמן טארני בחודש שבט שנת תק"ג והודפס מכתב זה בסוף ספר יערות דבש ח"ב, וכתב שם בכלל הדברים לנחם את האלמנה והיתומים שאין להם לדאוג מפני מצבם וז"ל: צריכים להתחזק ולקבל הכל באהבה ובחיבה מהשי"ת וכו', אבדתם אב בשר ודם ולעומת זה קיבלתם לאב את ה' ברוך הוא שהוא נקרא (תהילים ס"ח) "אבי יתומים ודיין אלמנות", והנה אנו רואים בבירור בעולם שרוב הנערים המצליחים בתורה וחכמה ויראה ומשא ומתן הם יתומים, כי הקב"ה משגיח בהשגחה מיוחדת עליהם, כי הוא מרחם יתום, אך איך מסונוות ומכוסה היא החכמה של בני אדם איזה סיבה יש לנו לבכות על מעשה הקב"ה, האם יודעים אנו מהו טוב ומהו רע, האם אנו חכמים כה' ברוך הוא, האם אנו רחמנים כמוהו, מיטיבים כמוהו, מרחמי יתומים כמוהו, אוהבי חסד ורחמים כמוהו? רואים את הנוול כמוהו וכו' יעו"ש. ובאמת הוא שאומר הכתוב בתהילים: "יתום ואלמנה יעודד" כי הקב"ה בא לעזרתם ועל כן הם יכולים להשיג ולהצליח מעל הטבע כי הקב"ה נמצא בקירבתם ועזרתם תמיד ובפרט ליתומים שהוא נחשב כאביהם ממש ודואג לכל מחסורם.

בשר"ת ציץ אליעזר חלק י"ח סימן ס"ג הביא פירוש בשם רבי צבי פסח פראנק זצ"ל על דברי הגמרא בברכות (נח): אב"י ורבא כשהיו קטנים היו יושבים לפני רבה, אמר להם רבה: למי מברכין? אמרי ליה: לרחמנא - לקב"ה. וחזר ושאל אותם, ורחמנא היכא יתיב (הקב"ה היכן נמצא)? רבא אחוי לשמי טללא רבא הצביע למעלה כלפי תקרת הבית, ואב"י יצא מחוץ לבית והצביע על השמים. אמר להו רבה: שניכם תהיו חכמים היינו דאמרי אינשי: בוצין בוצין מקטפיה ידיע, הדלעת כשהיא כבר קטנה יודעים שתצא דלעת גדולה, וכך גם האדם ניכר כבר בעודו קטן. יעו"ש.

והנה הענין בזה שכשרבה שאל את רבא ואב"י "ורחמנא היכא יתיב" כלומר "והקב"ה היכן נמצא" ורבא הצביע כלפי מעלה על תקרת הבית שמעל ראשו ולעומת זה אב"י יצא מחוץ לבית והצביע על כיפת השמים, הענין בזה הוא, שכיון שאב"י היה יתום וגדל ללא אב ואם (כדאמרין במסכת קידושין לא: שאב"י היה בלא אב ואם שכשאימו היתה מעוברת אביו נפטר וכשילדה אותו היא נפטרה. יעו"ש. והמהרה"ו בשער הגלגולים הקדמה כ"ט מביא שזה הטעם שנקרא שמו "אב"י על פי סוד הגלגול וז"ל: הקדמה קטנה בסוד היבם, וז"ל: הנה האדם כאשר נתחייב לבא בגלגול ומת, ואח"כ נולד לו בן, אחר מיתות שהניח אשתו מעוברת, הנה האיש ההוא מתגלגל ובא בגוף הן ההוא, וזה סוד היבום. וזה סוד אב"י האמורא, כי נולד אחר שמת אביו, ואז נתגלגל אביו ממש, ולכן נקרא אב"י על שם אביו שנתגלגל בו).

על כן זה היה ההבדל בין אב"י לרבא, שכשרבה שאל את רבא היכן הקב"ה, הוא הצביע לו כלפי מעלה על תקרת הבית, כי הענין שלו בידיעת מציאות הקב"ה היתה ידיעה של אמונה, שרבא כבר מילדותו ידע באמונה שלימה על הימצאותו של הקב"ה, שהוא נמצא למעלה בשמים ולכן הסתפק להצביע כלפי מעלה, אבל כששאלו את אב"י שאלה זו הוא יצא בחוץ והצביע על השמים ממש ולא הסתפק להצביע בבית על תקרת גג הבית, כי הידיעה של אב"י בקב"ה היתה ידיעה מוחשית, באופן ברור ובהיר ללא שום מחיצות, שמכיון שהוא היה יתום אזי הקב"ה נתגלה אליו בצורה יותר גלויה ומציאותו היתה אצלו הרבה יותר בחוש מאשר אצל רבא.

הגמרא בהוריות (ד) מספרת, שכאשר נפטר רב יוסף ונתפנה מקום ראש הישיבה של פומבדיתא, היו ארבעה מועמדים: אב"י, רבא, רב זירא, ורבה בר מתנה. ולא ידעו בני הישיבה מי מהארבעה יש למנות ראש ישיבה, והסכימו ביניהם כי מי שיצליח לומר דבר הלכה שלא יוכלו להקשות עליו ולפרוך את דבריו, הוא יהיה לראש.

והנה אע"פ שרבא הצטיין בחריפותו ועל רב זירא נאמר: חריף ומקשה. ועל רבה בר מתנה נאמר מתון ומסיק הלכה. בכל זאת על שלושתם הקשו קושיות ופרכו את ההלכה שהם אמרו, ורק על ההלכה שאב"י אמר לא היתה קושייה והוא נתמנה לראשות

"להתענג בתענוגים"

לשמיעת שיעוריו של

הרב איתי חיים בן אהרן שליט"א

חייגו: 0772618021

לשיעורים על פרשת שופטים הקישו: 155

לשיעורים על חודש אלול הקישו 2241